

STARÁ BOLESLAV

Průvodce poutním místem

—

Petr Kukal

s fotografiemi Kamila Voděry

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Kukal, Petr, 1970-

Stará Boleslav : průvodce poutním místem / Petr Kukal ; s fotografiemi Kamila Voděry. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2023. – 125 stran.

– (Poutník ; svazek 9)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.

ISBN 978-80-7566-407-5 (brožováno)

* 726.54:272 * 272-522/-523 * 726.5 * 27-567 * 272-532.3/.4 * 27-312.47-

526.62/.64-145.55 * 27-312.47-526.62/.64 * 27-36-5 * 27-52:904 *

72/76:27-52 * 27-662:3 * 2-6+316.72/.75 * (437.312) * (048.8) * (036)

– Kostel Nanebevzetí Panny Marie (Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Česko)

– Kostel sv. Václava (Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Česko)

– Palladium země české (obraz)

– katolické kostely – Česko

– poutní místa – Česko

– náboženské poutě – Česko

– katolické pobožnosti – Česko

– zázračné obrazy – Česko

– mariánské obrazy – Česko

– kult svatých – Česko – 10.-21. století

– církevní památky – Česko

– církevní umění – Česko

– křesťanství a společnost – Česko – 10.-21. století

– Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (Česko) – náboženské a kulturní poměry – 10.-21. století

– monografie

– průvodce

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

Kniha byla vydána s laskavou podporou Matice staroboleslavské.

© KatMedia, s. r. o., Praha, 2023

Photos © Kamil Voděra

ISBN 978-80-7566-407-5

Obsah

1. Poutní místo jediného dne	9
2. Příběh bratrovraždy	21
3. Kolébka křesťanství v Čechách	37
4. Nejstarší kolegiátní kapitula na území Čech	49
5. Palladium země české	63
6. Pouti do Staré Boleslavi	77
7. Od svatováclavského milénia k Svatováclavským slavnostem	97
8. Národní svatováclavská pouť	105
9. Další památky Staré Boleslavi	113
10. Zajímavá místa v okolí	121

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

1.

Poutní místo jediného dne

Zjistit, kde leží střed České republiky, se v době vševědoucího internetu zdá absurdně snadné; nejpopulárnější internetový vyhledávač vám odpověď nabídne za 0,63 sekundy. Je to místo na severovýchodním cípu obce Číhošť v kraji Vysočina, známé tzv. číhošťským zázrakem a jeho tragickými důsledky. Tento tzv. geografický střed Česka byl určen složitým výpočtem coby těžiště plochy ohraničené státními hranicemi. Jako by se právě v Číhošti potkávala všechna tíha této země. Místo bylo v roce 2006 označeno malým kamenným pomníkem.

Zajímavé přitom je, že podobný kamenný pomník označující střed České republiky stojí také na 13 km vzdáleném náměstí T. G. Masaryka v Golčově Jeníkově. Ten byl ovšem určen jinou metodou, totiž jako průsečík středního poledníku a střední rovnoběžky mezi krajními body republiky. O tom, že skutečný střed republiky je ten jejich, jsou nepochybně přesvědčeni obyvatelé obou sídel.

A jejich víru nezviklává ani fakt, že další střed Česka, tentokrát definovaný jako průsečík 15. poledníku a 50. rovnoběžky, mohou najít v poli u Kouřimi. Památník ve tvaru zeměkoule je však umístěn na náměstí, protože tam přijde přece jen víc turistů.

Duchovní střed Česka

Jak vidno, nalézt střed naší země není ani jednoduché, ani jednoznačné. A to stále mluvíme jen o středu geografickém. Nás, poutníky do Staré Boleslavi, musí ovšem zajímat jiný střed – duchovní střed naší země; místo, z něhož odvozujeme duchovní identitu národa. Také v tomto případě je kandidátů na titul víc:

Nabízí se např. Levý Hradec s kostelem sv. Klimenta, takto nejstarším křesťanským kostelem u nás. Současná duchovní a poutní praxe ho přesto z užší nominace spíše vyřazuje. Bývá především cílem výletů osvícenějších návštěvníků Únětického pivovaru nebo cyklistů, kteří k němu odbočí z páteřní cyklotrasy EV7.

Legitimní nárok na duchovní střed Česka si ovšem činí Praha, konkrétně katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha. Spočívají zde ostatky panovníků i světců, jsou zde uloženy korunovační klenoty a jde o sídelní kostel biskupa pražské arcidiecéze, a tedy českého primase. Přes spíše turistický zájem o její kulturní hodnoty nelze nevidět, že právě ona je místem, kde se liturgický život nejpočetnější církve u nás zásadně prolíná s životem politickým a obecně veřejným. Verifikace poutní praxí je přesto spíše rozpačitá. Pouť ke sv. Vítu, Václavu a Vojtěchu je spíše teoretickým konstruktem. Reálně ji koná málokdo.

Těžkého politického nánosu je naopak zbaven chrám Nanebevzetí Panny Marie a svatých Cyrila a Metoděje na Velehradě, který pro moravskou komunitu představuje baziliku srovnatelného významu, jaký má pro Pražany svatovítská katedrála. Nebyli tu ovšem korunováni českí králové a za novodobé prezidenty se zde nesloužilo Te Deum. Tady jsou pány jen svatí Cyril a Metoděj.

Skrze ně se dostáváme ke skutečným poutním místům, lokalitám a chrámům, které doslovně a fyzicky přitahují poutníky z celé země: Svatý Hostýn, Svatý Kopeček u Olomouce, Svatá Hora u Příbrami, severočeské Hejnice, novohradská Dobrá Voda nebo Hora Matky Boží v Králíkách. Všechna jsou významná, a všem jim chybí to, co by z nich udělalo duchovní středy jedné nebo druhé historické země: tisíciletá historie, víceméně centrální dispozice a v neposlední řadě vazba na panovnický rod. Tohle všechno naopak má v nejhojnější míře Stará Boleslav: jedenáct století slávy, 22 km vzdušnou čarou od Pražského hradu, nezpochybnitelná přemyslovská tradice, a především místo mučednické smrti hlavního zemského patrona, věčného dědice české země svatého Václava. Teoreticky by tudy pro zaplněné ulice neměl projet ani autobus MHD.

▲ Liturgický průvod při poutní mši v roce 2012.

STARÁ BOLESLAV

Průvodce poutním místem

Petr Kukal

Vydalo Karmelitánské nakladatelství
ve společnosti KatMedia, s. r. o., v Praze roku 2023
jako svou 2515. publikaci

V edici *Poutník* svazek 9
Fotografie Kamil Voděra,
archiv autora, České biskupské konference
(Tino Kratochvíl) a ČTK (René Volfík)
Redakce a korektury Markéta Protivánková
Odpovědný redaktor Pavel Mareš
Obálka a grafická úprava
písmem Ingeborg studio kapitola
Ilustrace na předsádkách Pavel Kadlec
Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

*Knihy Karmelitánského nakladatelství zakoupíte
na eshop.cirkev.cz a v síti kamenných Karmelitánských
knihkupectví (eshop.cirkev.cz/prodejny).*